

Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola által indítandó szociális munka alapképzési szak nyilvántartásba vétele

A MAB Testület 2025/5/VII/1. sz. határozata

Iktatószám: MAB/418-2/2025

A Testület nem támogatja a szociális munka alapképzési szak indítását a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskolán.

A Testület által elfogadott kollégiumi indoklás a MAB Testület határozatához

A képzési és kimeneti követelmények (KKK) szerint a szociális munka elmélete és gyakorlata ismeretkörhöz 70–90 kredit rendelhető. A beadvány ezzel szemben mindössze 68 kreditet rendel az ismeretkörhöz, amely nem felel meg a KKK által előírt kritériumnak. Így azon ismeretkör esetében teljesít a képzés a minimum alatt, amely a kiadott diploma szakmai profilját és a professzionális tudáselemek átadását hivatott biztosítani. A tervezett tanterv fő irányvonalai a szociális munkás képzés klasszikus, a „Soproni norma” keretében a 90-es évek elején meghatározott tantervet követi. Ugyanakkor a szakma az elmúlt évtizedekben jelentős változásokon ment keresztül. A modern, polarizálódó és multikulturálissá váló társadalmi környezet új célcsoportokat, problémákat és kihívásokat hozott, amelyek integrálása a képzési programba elengedhetetlen. Bár a tantervben érzékelhetők törekvések a megújulásra (pl. „Digitális lehetőségek és kihívások...”, „Környezet és társadalom”), ugyanakkor hiányzik a nemzetközi kitekintés és a multikulturális társadalomra vonatkozó tudáselemek.

A tanterv kreditkialakítása nem mutat szisztematikus megközelítést. Azonos óraszámú előadások és szemináriumok kreditértékei széles sávban (1–5 kredit) mozognak, a tárgyleírásokból pedig nem tűkrözdik, hogy milyen további hallgatói tevékenységek indokolják az azonos konkatóra számú, de nagyobb kreditértékű tárgyak esetén a felfelé való eltérést. Emellett aránytalanság figyelhető meg a szakmai és egyházelméleti/történeti tárgyak között: például a 30 órás Bevezetés a katolikus egyháztörténetbe tantárgy 4 kreditértéket kapott, míg a szintén 30 órás Az Egyház szociális tevékenysége tantárgy csupán 2 kreditért. Nem indokolt, hogy a szakmai tárgyak kevesebb kreditet érjenek el azonos óraterhelés mellett, mint az elméleti tárgyak. A Családlélektan, családterápia című tárgy elnevezése félrevezető, mivel a szociális munka BA szakos hallgatók a végzés után nem szereznek jogosultságot családterápiás tevékenység folytatására.

A KKK valamennyi kompetenciaelemére történik hivatkozás a tantárgyi leírásokban (beadvány 1.7. pontja és a kompetenciamátrix). Ugyanakkor a tantárgyleírások elsajátítandó ismeretanyag blokkjában elsősorban a tudáselemek jelennek meg, míg a képességek, attitűdök, szakmai kompetenciák és szakmai felelősség fejlesztésének módjára csak korlátozottan, nem minden esetben kifejtve történik utalás. A beadvány 1.7. pontja is jellemzően a célokat és az alkalmazott oktatási módszereket (szövegek, táblázatok, adatsorok elemzése) emeli ki, miközben az ismereten túli kompetenciafejlesztésre irányuló módszerek, valamint a bemeneti és kimeneti kompetenciamérés módja nem, vagy csak nagyon korlátozottan jelenik meg. Mindezek tükrében a beadvány azon kijelentése, miszerint „a képzés megfelel a szociális képzésekre vonatkozó hazai és nemzetközi szakmai elvárásoknak, illeszkedik az európai térség hasonló szakképzettségével szemben támasztott követelményekhez” nem minden tekintetben igazolt.

A tantárgyleírásokban megfogalmazott képzési célok többnyire összhangban vannak a tantárgyak által közvetített ismeretanyaggal és a fejlesztési irányokkal. Az ismeretek sorrendje a legtöbb esetben logikus, azonban bizonyos esetekben eltérés tapasztalható. Példaként említhető, hogy a hatodik félévben szerepel a Demográfiai folyamatok és népesedéspolitikai tárgy, miközben az idősödés témájához kapcsolódó tárgyak már az ötödik félévben kerülnek oktatásra. Továbbá nem indokolt, hogy valamennyi szabadon választható tantárgy a hetedik félévre koncentrálódjon, mivel ez a nagygyakorlat idejére esik, s ennek következtében a hetedik félév kreditterhelése aránytalanul magas (53 kredit), míg a hatodik félévben mindössze 19 kredit szerepel. A Nagygyakorlati eszmegbeszélés tantárgy ismeretanyaga kizárólag a közösségi szociális munkára terjed ki, holott a KKK 8.2. pontja szerint a nagygyakorlat a közvetlen klienskapcsolati munkára vonatkozik, amely magában foglalja az egyéni esetekkel, családokkal és csoportokkal végzett szociális munkát is. Így a gyakorlat és a szeminárium tartalma között összhanghiány mutatkozik. A KKK 5. pontja rögzíti, hogy az intézményen kívüli összefüggő gyakorlati képzés minimális kreditértéke 30 kredit. A beadványban ezzel szemben 28 kredit szerepel, mivel 2 kredit a feldolgozó szemináriumra került. Ez nem felel meg a KKK előírásának.

A dokumentum szerint „az egyes irodák által kijelölt személyek felelnek a gyakorlat teljesítéséért”. A KKK azonban a tereptanár személyét egyértelműen meghatározza: kizárólag felsőfokú szociális szakképzettséggel rendelkező munkatárs láthatja el a feladatot. A tereptanár személyére vonatkozó információt a beadvány nem tartalmaz, továbbá nem kerül tisztázásra, hogy a nagygyakorlat során készült gyakorlati napló értékelését ki végzi, illetve biztosított-e a szociális munkás végzettséggel rendelkező szakember jelenléte a gyakorlat teljesítményének értékelésekor.

MAGYAR FELSŐOKTATÁSI AKKREDITÁCIÓS BIZOTTSÁG

Az intézmény a beadvány szerint biztosítja a hallgatói mobilitást és az egyéni tanrend lehetőségét. Ugyanakkor a mobilitás szervezeti keretei nem minden esetben egyértelműek. A beadvány nem tér ki a külföldi gyakorlati helyekkel fennálló intézményi kapcsolatokra, sem azokra a szervezeti formákra, amelyek a hallgatók mobilitását (ösztöndíjak, nemzetközi kapcsolatok, szakmai együttműködések) támogatják.

A tantárgyi programok és a kötelező szakirodalom döntően az ezredforduló környékéről származik. Az elmúlt öt év szakmai publikációi, a szakterület legújabb folyamatai, módszerei és kutatási eredményei kevésbé jelennek meg a tantárgyi adatlapokon.

Az értékelési módszerek illeszkednek a felsőoktatásban alkalmazott gyakorlatokhoz (kollokvium, aktív részvétel, beadandók). Ugyanakkor a beadandók pontos műfaji meghatározása sok esetben hiányzik. A záróvizsga jelenlegi formájában túlságosan az ismeretek számonkérésére épül, és nem nyújt megfelelő lehetőséget a szakmai kulcskompetenciák (helyzetelemzés, komplex problémaértékelés, rendszerszemléletű beavatkozás, problémamegoldás) mérésére.

A beadvány szerint a szakdolgozati konzulens fő feladata a tartalmi rész és az idézetmetodológia kialakítása. A hallgatói tapasztalatok alapján azonban sokkal inkább a metodológiai kérdések (konceptualizálás, elemzési szempontok megalapozása, logikus érvelés) okoznak nehézséget. Javasolt a konzultációk fókuszának áthelyezése a módszertani támogatásra.

A szakfelelős az intézmény alkalmazásában álló főiskolai docens, aki AT jogviszonyban kerül foglalkoztatásra. A szak felelőse nem rendelkezik a szak szakmai tartalmához közvetlenül illeszkedő, elismert szakmai referenciával (pl. projektvezetési tapasztalat, releváns kutatási eredmény). Szociális munkás képesítéssel nem rendelkezik, felsőfokú végzettsége művelődési menedzser szakon szerzett diploma. Doktori oklevelét a Pécsi Tudományegyetem Földtudományok Doktori Iskolájában szerezte 2009-ben. A szakfelelős 2013 óta különböző felsőoktatási intézményekben oktat társadalomtudományi tárgyakat (szociológia, európai szociális folyamatok, szociális munka). Két monográfiája és két társszerzővel publikált kötete a szakképzés és a nonprofit szervezetek vizsgálatával foglalkozik, közvetlenül nem kapcsolódik a szociális munkához. Folyóiratban megjelent 15 tanulmánya közül az utolsó 2013-ban jelent meg, ezek témája jellemzően a szakképzéshez és felnőttképzéshez, valamint a kapcsolódó 7 könyvrészlethez köthető. Megállapítható, hogy a szakfelelős kutatási területe és publikációs tevékenysége nem kötődik a szociális munkás képzés szakmai tartalmához, tudományos ismertsége és részvétele a szakterület kutatásában korlátozott.

Az oktatói kör szakértői jártassága, gyakorlata, tudományos aktivitása és eredményessége, az oktatók alkalmazási feltételei, az oktatói terhelés arányai nem adnak megfelelő háttérrel a szak alapszintű oktatásához. Az oktatói kör tekintetében a beadvány szerint a 21 oktató közül 13 rendelkezik tudományos fokozattal. Az intézményben a beadvány benyújtásakor 9 teljes állású és 2 részmunkaidős oktató, valamint 10 egyéb jogviszonyban foglalkoztatott oktató dolgozott. A törzsanyag oktatóinak intézményi aránya nem felel meg a jogszabályban előírt követelménynek, mely szerint törzsanyag ismeretköreinek intézményi elsajátítását lehetővé tevő tantárgyak oktatóinak legalább háromnegyede az intézmény foglalkoztatott oktatója kell, hogy legyen.

Az oktatói kör összetétele nem felel meg azon jogszabályi előírásnak, mely szerint a gyakorlati foglalkozások (az intézményen kívüli, különösen a terep-, szakmai gyakorlatokat nem számítva) vezetőinek legalább a fele az intézmény teljes munkaidőben foglalkoztatott oktatója kell, hogy legyen. A mintatantervben feltüntetett 30 gyakorlati tárgy közül (a gyakorlatokat nem számítva) mindössze 9 esetben került kijelölésre teljes munkaidőben foglalkoztatott oktató tárgyfelelősné, 21 tárgy esetében részmunkaidőben vagy egyéb státuszban lévő oktató látja el a feladatot.

Az oktatói kör tudományos és szakmai relevanciája nem megfelelő. A 21 oktatóból 7 főnek nincs regisztrált MTMT-oldala. Az MTMT-ben szereplő tudományos munkák döntően pszichológiai, neveléstudományi vagy szervezéstudományi témákhoz kapcsolódnak, és csak érintőlegesen kötődnek a szociális munkához. Sem a szakfelelős, sem az oktatói kar más tagjai nem rendelkezik a szociális munkás professzióhoz közvetlenül kapcsolódó kutatási tevékenységgel vagy publikációs háttérrel.

Az intézményi könyvtári állomány nem biztosítja a kötelező és ajánlott szakirodalmi jegyzékben felsorolt könyvek és szakirodalom elérhetőségét a hallgatók számára. A képzésértékelési dokumentum szerint a 40 000 tételes könyvtári állomány gyűjtőköre elsődlegesen a teológiai művekre irányul, ugyanakkor kiterjed rokon humán tudományterületekre is, így különösen a történelem, filozófia, nyelvészet, pszichológia, néprajz, valamint az egyházművészet – ezen belül kiemelten a keleti kereszténység művészete – területére. A társadalomtudományi szakirodalom azonban nem szerepel a felsorolt gyűjtőkörben. A szociális munkás képzéshez szükséges, a tantervben kötelezőként vagy ajánlottként megjelölt szakirodalom elérhetőségére a beadvány nem ad garanciát.

I.1.-I. 2. A tanterv, a tantárgyi programok, tantárgyleírások szakmai tartalmának megfeleltetése	
A szak képzési és kimeneti követelményeiben (KKK) leírtak	nem felel meg
A szakmai tartalmak (tantárgyleírások, megadott szakirodalmak) biztosítják-e a képzési cél, az előírt kimeneti kompetenciák (tudás, képesség, attitűd, autonómia és felelősség) elérését az adott képzési időn belül.	nem felel meg

MAGYAR FELSŐOKTATÁSI AKKREDITÁCIÓS BIZOTTSÁG

I.3. A tervezett képzési folyamat, a módszerek, eszközök, eljárások megfelelése	
a) A tanulástámogatás intézményi eszközrendszere (tananyag, segédletek, tutor/mentor rendszer), az oktatási módszertan (ismeretátadási módok) korszerűsége, alkalmassága a hatékony ismeretszerzésre.	megfelel
b) A gyakorlati képzés összhangja a szak orientációjával, körülményei, szervezettsége az intézményben zajló és az intézményen kívüli (szakmai gyakorlat) képzés során.	nem felel meg
c) Az ismeretellenőrzési, értékelési módszerek, eljárások (beleértve a záróvizsgát is) alkalmassága a valós hallgatói tudás és teljesítmény mérésére.	megfelel
II. A képzés személyi feltételei	
II.1. A szakfelelős megfelelése	nem felel meg
II.2. A szakon oktatók	
a) A felelősök (ismeretkör, ill. ismeretkörbe nem tartozó, önálló tantárgy felelősei) megfelelése	nem felel meg
b) A szak összes intézményi oktatójának, a teljes oktatói körnek a megítélése	nem felel meg
III. Szakterületi infrastrukturális feltételek	
Infrastrukturális alapfeltételek (tanterem, előadóterem, laboratóriumok, műhelyek, gyakorlóhelyek és felszereltségük) és az oktatási eszköztárak (számítástechnikai, oktatástechnikai ellátottság stb.), valamint a (intézményi és azon kívüli) gyakorlati képzés feltételei.	megfelel
Könyvtári ellátottság és a szolgáltatások, kötelező szakirodalmak elérhetősége, szakdolgozatok elkészítésének feltételei, tanulást segítő eszközök, tankönyv, jegyzet ellátás stb. (idegen nyelven folyó képzésben az adott idegen nyelvű anyaggal).	nem felel meg

A Testület tájékoztatja a felsőoktatási intézményt, hogy a nem támogató döntéssel szemben jelen döntés közlésétől számított 30 napon belül felülvizsgálati eljárás kezdeményezhető, melyre a felsőoktatási minőségértékelés és -fejlesztés egyes kérdéseiről szóló 19/2012. (II. 22.) Korm. rendelet 24/A. §, és a MAB Felülvizsgálati Bizottságának Ügyrendje az irányadó.

Budapest, 2025. szeptember 16.

Dr. Szilágyi János Ede
a MAB elnöke